

I Š V A D A
DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS
UAB „PANEVĖŽIO AUTOBUSŲ PARKAS“ ILGALAIKIO TURTO NAUDOJIMO IR
VALDYMO VEIKLOS SRITYJE

2021-10-05
Panevėžys

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Korupcijos analizės atlikimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601, Lietuvos Respublikos Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, UAB „Panevėžio autobusų parkas“ 2021 m. III ketvirtį atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės ilgalaikio turto naudojimo ir valdymo srityje nustatymas.

Analizuotas 2020-01-01 – 2020-12-31 laikotarpis.

Nurodytoje veiklos srityje korupcijos rizikos analizė atliekama pirmą kartą.

Atlikus analizę galima teigti, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja, nes iš dalies atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatytus kriterijus – naudojant, valdant ir disponuojant ilgalaikį turtą, priimami sprendimai, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

Tikrinamuoju laikotarpiu naudojant ir valdant ilgalaikį turtą korupcinio pobūdžio nusikalstama veika nebuvo nustatyta, drausminių bei kitų poveikio priemonių nebuvo taikyta.

Pagrindiniai įmonės ilgalaikio materialiojo turto valdymą ir naudojimą reglamentuojantys dokumentai:

- Ilgalaikio turto likvidavimo ir nurašymo tvarka, patvirtinta generalinio direktoriaus 2016 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. 37;

- Generalinio direktoriaus 2017 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. 28 d. patvirtintos UAB „Panevėžio autobusų parkas“ nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose taisyklės (toliau – Aukciono taisyklės);

Generalinio direktoriaus 2018 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 11 patvirtinta Ilgalaikio, trumpalaikio turto ir atsargų išdavimo iš sandėlio, važtaraščių pasirašymo tvarka;

- Generalinio direktoriaus 2018 m. rugsėjo 17 d. įsakymas Nr. 52 „Dėl ilgalaikio turto minimalių įsigijimo kainų nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvų (metais) ir metodų patvirtinimo, įvertinimo, nurašymo, nusidėvėjimo normatyvų nustatymo komisijos sudarymo“;

- Generalinio direktoriaus 2018 m. rugsėjo 26 d. įsakymas Nr. 55 „Dėl komisijos sudarymo nereikalingos arba netinkamo (negalimo) naudoti turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose;

- Generalinio direktoriaus 2020 m. lapkričio 3 d. įsakymas Nr. 53 „Dėl inventorizacijos komisijų sudarymo“;

- UAB „Panevėžio autobusų parkas“ apskaitos politikos, patvirtintos generalinio

direktorius 2003 m. gruodžio 31 d. priedas UAB „Panevėžio autobusų parkas“ apskaitos organizavimas (patvirtinta generalinio direktoriaus 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 65);

I. Ilgalaikio turto įsigijimas.

UAB „Panevėžio autobusų parkas“ – perkančioji organizacija, todėl ilgalaikis materialusis bei kitas turtas įsigyjamas Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka. Šio turto pirkimus analizuojamuoju laikotarpiu organizavo ir vykdė įmonės vadovo sudaryta nuolatinė pirkimų komisija.

Bendrovės įstatų 18 punkte nustatyta, kad valdybos kompetencija reglamentuojama atitinkamomis Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo nuostatomis. Pastarojo įstatymo 34 straipsnio 4 dalies 6 punkte nustatyta, kad valdyba priima sprendimus įsigyti ilgalaikio turto už kainą, didesnę kaip 1/20 bendrovės įstatinio kapitalo, jeigu įstatuose nenurodyta kitokia kaina.

Ilgalaikio turto įsigijimas planuojamas sudarant metinį įmonės pirkimų planą. Pastarąjį dokumentą tvirtina įmonės generalinis direktorius, su projektu supažindinama bendrovės valdyba.

Sprendimo įsigyti ilgalaikį turtą derinimas su bendrovės valdymo organu – svarbus korupcijos rizikos mažinimo faktorius.

II. Ilgalaikio turto įvedimas į eksploataciją.

Įsigytas ilgalaikis turtas (autobusai) įvedamas į eksploataciją vadovaujantis generalinio direktoriaus sudarytos komisijos, priėmusios ilgalaikį turtą ir įvertinusios turto atitiktį viešojo pirkimo techninės specifikacijos reikalavimams, išvadomis. Turtas į eksploataciją įvedamas generalinio direktoriaus įsakymu. Kitas turtas įtraukiamas į apskaitą pagal gautas PVM sąskaitas-faktūras, surašant ilgalaikio turto įvedimo į eksploataciją aktą.

Analizuojamuoju laikotarpiu generalinio direktoriaus 2020 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. 1 sudaryta komisija naujiems BMC Procity 12M autobusams priimti; generalinio direktoriaus 2020 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. 4 įvesti į eksploataciją naujai pirkti autobusai BMC 320 PROCITY CNG (12 vnt.).

Siūlytina svarstyti poreikį patikslinti ilgalaikio turto įvedimo į eksploataciją reglamentavimą.

Taip pat generalinio direktoriaus įsakymu sudaromos komisijos transporto kuro normoms nustatyti. Analizuojamuoju laikotarpiu surašytas 2020 m. rugpjūčio 29 d. Autobuso kontrolinio važiavimo aktas, kuriuo trys darbuotojai patvirtino autobuso ANADOLU ISZU (valst. Nr. JGH 488) ridos duomenis, įpildo kuro kiekį nuvažiavus kontrolinį atstumą bei automobilio kuro normą.

Darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė ir rizika įvedant ilgalaikį turtą į eksploataciją valdoma – lokaliniais teisės aktais nustatyta, siūlymus dėl kuro normų nustatymo teikia, ilgalaikį turtą (autobusus) apžiūri ir įvertina jo atitiktį pirkimo dokumentuose nustatytiems reikalavimams ne vienas darbuotojas.

III. ILGALAIKIO TURTO NUSIDĖVĖJIMAS

Įmonės generalinio direktoriaus 2018 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. 52 patvirtinti Ilgalaikio turto minimalių įsigijimo kainų, nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvai (metais) ir metodai. Šie rodikliai nustatyti atsižvelgiant į Panevėžio miesto savivaldybės rekomendacijas. Tuo pačiu įsakymu sudaryta ilgalaikio turto priskyrimo, įvertinimo, nurašymo, nusidėvėjimo normatyvų nustatymo komisija.

Nustatant ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvus bei tarnavimo laiką savarankiškai sprendimai nepriimami – vadovaujamosi teisės aktuose nustatytais rodikliais ir terminais bei akcininko rekomendacijomis. Todėl nustatant ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvus korupcijos apraiškų tikimybė yra minimali.

IV. TURTO IŠDAVIMAS IŠ SANDĖLIO

Generalinio direktoriaus 2018 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 11 patvirtintoje Ilgalaikio, trumpalaikio turto ir atsargų išdavimo iš sandėlio, važtaraščių pasirašymo tvarkoje nurodytos pareigybės darbuotojų, turinčių teisę pasirašyti apskaitos dokumentus, suteikiančius teisę vidinėms operacijoms (paėmimui iš sandėlio naudoti). Asmenų, turinčių teisę valdyti ilgalaikį turtą bei pasirašyti turto judėjimo dokumentus, sąrašas laikytinas korupcijos riziką mažinančiu faktoriumi.

Tikslinga patikslinti pastarąjį dokumentą, nes juo patvirtinti atsakingų už operacijos atlikimą bei teisingą įforminimą parašai – R. P. nebedirba įmonėje.

V. INVENTORIZACIJA

UAB „Panevėžio autobusų parkas“ apskaitos politikos, patvirtintos generalinio direktoriaus 2003 m. gruodžio 31 d. priedas UAB „Panevėžio autobusų parkas“ apskaitos organizavimas (patvirtinta generalinio direktoriaus 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 65) nurodyta, kad ilgalaikis turtas inventorizuojamas ne rečiau kaip kartą per metus prieš metinės finansinės atskaitomybės sudarymą, bei keičiantis materialiai atsakingiems asmenims – inventorizuojama turto dalis, perduodama vieno materialiai atsakingo asmens kitam atsakingam asmeniui.

Inventorizacijos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 719 (jos reglamentuoja ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų inventorizaciją), 9.3 papunktyje nustatyta, kad turtas turi būti inventorizuojamas ir tais atvejais, kai nustatomas plėšimo, vagystės, sukčiavimo, turto pasisavinimo ar iššvaistymo faktas arba vertybių gedimas (pagal nustatymo dienos būklę), įvyksta gaisras arba stichinė nelaimė (pagal gaisro arba stichinės nelaimės pasibaigimo dienos būklę), – inventorizuojama turto dalis, likusi po gaisro, stichinės nelaimės, plėšimo, vagystės, sukčiavimo, turto pasisavinimo ar iššvaistymo fakto arba vertybių gedimo nustatymo; taip pat jei subjekto vadovas paveda tai atlikti dėl kitų priežasčių (9.4 p.). Siūlytina peržiūrėti įmonės apskaitos organizavimo dokumentą ir papildyti jį minimomis nuostatomis.

Kasmet atliekamos metinės viso bendrovės turto inventorizacijos. Analizuojamuoju laikotarpiu inventorizaciją atliko generalinio direktoriaus 2020 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. 53 sudarytos metinės 2020 m. inventorizacijos komisijos (atskiros ilgalaikio turto (2 komisijos pagal materialiai atsakingus asmenis); centrinio ir tepalų sandėlio; trumpalaikio turto; kuro sandėlio;

kasos ir pas atsakingus asmenis esančių grynųjų pinigų; likučio automobilių kuro bakuose; debitorių-kreditorių; kasos aparatų; griežtos apskaitos blankų; įsipareigojimų; vienkartinių bilietų pas atsakingus asmenis. Per 2020 metus atliktos 493 inventorizacijos, surašytos inventorizacijos aprašų suvestinės.

Išnagrinėjus ilgalaikio turto inventorizacijos dokumentus nustatyta, kad inventorizacijos aprašai sunumeruoti, juose nurodyta komisijos sudėtis, aktus pasirašė materialiai atsakingi asmenys, inventorizacijos aprašus tvirtina įstaigos vadovas. Prie inventorizacijos akto pridedami turto sąrašai nurodant jo pavadinimą, inventorinį numerį, kainą, tarnavimo laiką, likutinę vertę, žodžiais nurodomas įrašų skaičius. Materialiai atsakingas asmuo parašu patvirtina, kad apraše išvardytą turtą komisija jam dalyvaujant patikrino natūra ir įrašė į aprašą, taip pat patvirtina, kad inventorizavimo komisijai pretenzijų neturi bei atsako už apraše išvardyto turto išsaugojimą. Inventorizacijos aktus pasirašo visi komisijos nariai, aprašą su buhalterinės apskaitos duomenimis sutikrinęs darbuotojas. Kiekvieno inventorizavimo aprašo lapo pabaigoje skaitmenimis ir žodžiais įrašomas faktiškai rasto turto kiekis, žodžiais įrašomas paskutinio įrašo eilės numeris.

Generalinio direktoriaus patvirtintame 2020 m. dokumentacijos plane paskirtas asmuo, atsakingas už inventorizacijos dokumentų saugojimą.

Apibendrinant inventorizavimą reglamentuojančius teisės aktus bei faktinį šių aktų įgyvendinimą, ilgalaikio turto inventorizacija atliekama bei dokumentai pildomi tinkamai, pagal Taisyklių nustatytus reikalavimus. Kadangi inventorizaciją atlieka vadovo įsakymu sudarytos komisijos, kurias sudaro ne mažiau kaip trys asmenys, inventorizuojant turtą dalyvauja materialiai atsakingas asmuo, po to visus duomenis su buhalterinės apskaitos duomenimis patikrina buhalterijos darbuotojas pagal kompetenciją, galiausiai inventorizacijos duomenis tvirtina įmonės vadovas, tai yra pakankamos priemonės korupcijos rizikai inventorizuojant turtą mažinti.

VI. LIKVIDAVIMAS IR NURAŠYMAS

Ilgalaikio turto likvidavimo ir nurašymo tvarkoje nurodyta, kad nenaudojamas ilgalaikis materialus turtas, turintis didesnę negu patvirtintą likvidacinę vertę, gali būti nurašomas ir likviduojamas bendrovės valdybos sprendimu. Turtas, kurio likvidacinė vertė lygi likvidacinei vertei, likviduojamas ir nurašomas generalinio direktoriaus įsakymu (1-2 punktai). Tvarkoje nurodytos priežastys ir požymiai, kada turtas gali būti pripažintas netinkamu (negalimu naudoti, 4 p.). Generalinio direktoriaus 2018 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. 52 nustatyta ilgalaikio turto likvidacinė vertė (0,29 Eur).

Generalinio direktoriaus įsakymu sudaryta komisija pildo pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti ilgalaikio turto nurašymo ir likvidavimo aktą (6 p.). Nurašius ilgalaikį turtą (transporto priemones), liekamosios medžiagos, atsiradusios išmontavus ilgalaikį materialųjį turtą, užpajamuojamos apskaitoje verte, kurią nustato generalinio direktoriaus sudaryta komisija (7.1 papunktis).

Nustačius, kad iš numatytų užpajamuoti dalies atsargų priduoti į sandėlį netikslinga, komisija (remonto dirbtuvių viršininkas, technikos vadybininkas, pervežimų skyriaus viršininkas) surašo aktą, kurį tvirtina generalinis direktorius (7.1.2 papunktis). Generalinio direktoriaus sudaryta komisija pildo ilgalaikio turto nurašymo aktą, prie kurio pridedamas nurašomo ilgalaikio turto sąrašas (7.3.1-7.3.2 papunkčiai).

Siūlytina papildyti Ilgalaikio turto likvidavimo ir nurašymo tvarką, nustatant pranešimo

apie ilgalaikio turto sugedimą, neatitikimą techniniams reikalavimams ir pan.

Per 2020 metus surašyti 14 Turto pripažinimo nereikalingu, netinkamu (negalimu) naudoti aktai (autobusų nurašymai). Aktuose nurodoma visa būtina informacija. Aktą pasirašo visi komisijos nariai.

Įvertinus ilgalaikio turto nurašymo reglamentavimą, konstatuotina, kad tikimybė piktnaudžiauti nurašant šį turtą yra minimali, nes sprendimus nurašyti ir likviduoti ilgalaikį turtą (didesnį nei likvidacinė 0,29 Eur vertė) priima bendrovės valdymo organas (valdyba). Korupcijos pasireiškimo tikimybė yra ta, kad darbuotojų, dalyvaujančių šioje veiklos srityje, funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.

VII. AUKCIONAI

Aukciono taisyklės parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 9 d. nutarimu Nr.531 „Dėl Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės ir savivaldybių turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose tvarkos patvirtinimo“ bei nustato turtą, kuris gali būti parduodamas įmonės turto viešuose prekių aukcionuose, asmenis, galinčius rengti aukcionus, aukcionų vykdymo eigą, įskaitant aukciono paskelbimą, parengiamuosius darbus, ir atsiskaitymą už aukciono rengimą ir jame nupirktą turtą.

Aukcionuose parduodamas įmonės turtas pripažintas nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti (Taisyklių 1 punktą).

Galutinį sprendimą parduoti ilgalaikį turtą aukcione priima įmonės vadovas.

Taisyklės nustato skelbimo apie organizuojamą aukcioną paskelbimo terminus, skelbimo turinį, nurodo, kokiuose šaltiniuose turi būti paskelbiama apie aukcioną.

Parduodamo turto pradinę pardavimo kainą nustato aukciono komisija, sudaryta generalinio direktoriaus 2018 m. rugsėjo 26 d. įsakymu Nr. 55.

Aukcione parduodamas turtas, kurio įsigijimo savikaina yra didesnė kaip 14 481,00 Eur ar dėl kurio pradinės pardavimo kainos nesutaria minimos komisijos nariai, vertinamas Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nustatyta tvarka (Aukciono taisyklių 17 punktą).

Taisyklės reglamentuoja dalyvių registracijos, aukciono vedimo tvarką, nustato, kada jis laikomas neįvykusi, kaip įforminamas aukcione parduoto turto įsigijimas.

Analizuojamu laikotarpiu nevykdytas nė vienas aukcionas.

Įvertinus įmonėje nustatytą aukciono organizavimo reglamentavimą konstatuotina, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė yra ta, kad sprendimams priimti nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo, bei priėmus sprendimą ilgalaikį turtą parduoti aukcione, jį apžiūri ir įvertina komisija, aukcioną organizuoja ir vykdo ta pati komisija. Pardavimo kainos nustatymo ir aukciono organizavimo ir vykdymo funkcijos yra neatskirtos, jas vykdo tie patys darbuotojai, tuo tarpu funkcijų atskyrimas yra rizikos piktnaudžiauti organizuojant ir vykdant aukcionus mažinimo faktorius. Tikslinga peržiūrėti ir, esant poreikiui, koreguoti Aukciono taisykles papildant nuostatomis dėl elektroninio aukciono vykdymo galimybės, nurodant, kas priima sprendimą dėl aukciono vykdymo būdo. Taip pat svarstyti dėl Aukciono tvarkos 25.3 papunkčio tikslingumo – ar būtina aukciono dalyviui juridiniam asmeniui pateikti įstatus (ar asmuo registruotas juridinių asmenų registre, jo teisinį statusą galima patikrinti viešuose registruose).

Priemonės, kurių būtina imtis korupcijos tikimybei ilgalaikio turto naudojimo ir valdymo srityje teikiamų paslaugų teikimo veiklos srityje šalinti:

1. Siekiant padidinti darbuotojų antikorupcinį sąmoningumą ir sumažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę įstaigoje, organizuoti paskaitas (seminarus) korupcijos prevencijos temomis.
2. Svarstyti poreikį patikslinti ilgalaikio turto įvedimo į eksploataciją reglamentavimą.
3. Patikslinti generalinio direktoriaus 2018 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 11 patvirtintą Ilgalaikio, trumpalaikio turto ir atsargų išdavimo iš sandėlio, važtaraščių pasirašymo tvarką (atsakingus už operacijos atlikimą bei teisingą įforminimą darbuotojus).
4. Svarstyti Ilgalaikio turto likvidavimo ir nurašymo tvarkos peržiūrėjimo tikslingumą (reglamentuojant pranešimo apie ilgalaikio turto sugedimą, neatitikimą techniniams reikalavimams ir pan.);
5. Svarstyti galimybę sudaryti atskirą komisiją aukcione parduodamo ilgalaikio turto apžiūrai ir įvertinimui (atskiriant pardavimo kainos nustatymo ir aukciono organizavimo ir vykdymo funkcijas).
6. Peržiūrėti ir, esant poreikiui, koreguoti Aukciono taisykles papildant nuostatomis dėl elektroninio aukciono vykdymo galimybės, nurodant, kas priima sprendimą dėl aukciono vykdymo būdo; bei dėl Aukciono tvarkos 25.3 papunkčio tikslingumo – ar būtina aukciono dalyviui juridiniam asmeniui pateikti įstatus (ar asmuo registruotas juridinių asmenų registre, jo teisinį statusą galima patikrinti viešuose registruose).

Laikinais einantis
generalinio direktoriaus pareigas

Arnoldas Gražys